

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego

Program specjalizacji

W

ORTODONCJI

Program dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia
lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

AKTUALIZACJA 2018

Z upoważnienia Ministra Zdrowia

DYREKTOR

Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Jakub Berzowski

Warszawa 2002

13 LIS. 2018

Aktualizacja programu specjalizacji - 2018

c) Formy samokształcenia – AKTUALIZACJA 2018

Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie nie wykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego

Program specjalizacji

W

ORTODONCJI

Program dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia
lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

Warszawa 2002

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów

Konsultant Krajowy:	prof. dr hab. Grażyna Śmiech-Słomkowska
Przedstawiciel Konsultanta Krajowego	prof. dr hab. Agnieszka Pisulska-Otremba
Przedstawiciel PTS:	dr n. med. Barbara Siemińska-Piekarczyk
Przedstawiciel CMKP:	dr n. med. Anna Marczak-Wojtyńska

1 - Cele studiów specjalizacyjnych

Cele edukacyjne

Studia specjalizacyjne mają na celu wykształcenie specjalisty w dziedzinie ortodoncji. Założeniem kształcenia specjalizacyjnego jest nabycie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, zarówno w części klinicznej jak i laboratoryjnej, na poziomie umożliwiającym realizowanie zadań profilaktycznych, diagnostycznych i leczniczych w złożonych przypadkach klinicznych według najwyższych standardów współczesnej ortodoncji. Ponadto, założeniem kształcenia specjalizacyjnego jest wypracowanie potrzeby uzupełniania nabytych umiejętności teoretycznych oraz praktycznych jak też wprowadzenie do praktyki klinicznej, z pełną odpowiedzialnością, nowych osiągnięć z zakresu ortodoncji. Oczekiwane jest także doskonalenie etycznych postaw lekarza specjalisty w ortodoncji w stosunku do pacjentów i współpracowników.

Uzyskane kompetencje

Celem studiów specjalizacyjnych jest uzyskanie przez lekarza stomatologa szczególnych kwalifikacji w dziedzinie ortodoncji umożliwiających wykonywanie praktyki zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną i uprawniających do:

- wykonywania wysokospecjalistycznych świadczeń profilaktycznych i leczniczych wrodzonych i nabytych wad narządu żucia we wszystkich okresach rozwojowych i u dorosłych, z uwzględnieniem elementów psychologii rozwojowej, ustalania diagnozy, planowania leczenia oraz współpracy z innymi specjalistami z zakresu medycyny i stomatologii, wyboru i wykorzystania nowoczesnych metod diagnostycznych i leczniczych w postępowaniu wysokospecjalistycznym.
- orzekania o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy, niezdolności do pracy zarobkowej lub w gospodarstwie rolnym, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób,
- przygotowywania opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych,
- udzielania konsultacji lekarskich w dziedzinie ortodoncji lekarzom innych specjalności,
- prowadzenia promocji zdrowia i zapobiegania chorobom i urazom,
- wykonywania indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie ortodoncji,
- kierowania kliniką, oddziałem lub przychodnią ortodontyczną,
- kierowania specjalizacją w ortodoncji innych lekarzy stomatologów,
- doskonalenia zawodowego innych pracowników medycznych,
- kierowania eksperymentem medycznym w dziedzinie ortodoncji.

2 - Wymagana wiedza

Oczekuje się, że po ukończeniu specjalizacji lekarz stomatolog wykaże się znajomością niżej wymienionych zagadnień:

A. Ogólna wiedza biologiczna i medyczna

- Podstawy biologii komórki
- Podstawy genetyki medycznej
- Anatomia i embriologia głowy
- Elementy pediatrii: wzrost i rozwój osobniczy – zmienność
- Wady wrodzone obejmujące głowę i szyję
- Narządy jamy ustnej i szyi – fizjologia i patologia
- Psychologia wieku rozwojowego i dorosłych
- Epidemiologia i statystyka medyczna
- Metodologia badań naukowych

B. Wiedza ogólnostomatologiczna

- Budowa i funkcje układu stomatognatycznego
- Podstawowe choroby układu stomatognatycznego

C. Wiedza ortodontyczna

- Rozwój uzębienia prawidłowy i patologiczny (nieprawidłowy)
- Wzrost twarzy
- Badania pacjenta: kliniczne i dodatkowe
- Rentgenodiagnostyka i inne techniki obrazowania (metody analizy)
- Biologiczna reakcja tkanek na leczenie ortodontyczne i ortopedyczne
- Materiały stosowane w ortodoncji
- Biomechanika (rodzaje sił, źródło, skutki)
- Diagnostyka wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych
- Profilaktyka
- Plan leczenia i rokowanie
- Aparaty ortodontyczne (stałe i zdejmowane, zewnątrzustne i wewnątrzustne)
- Ekstrakcje zębów w ortopedii szczękowej (ortodoncji)
- Retencja
- Recydywa i niepowodzenia
- Rola ortodonta w leczeniu wielospecjalistycznym

D. Ergonomia i zasady organizacji pracy

- Elementy środowiska pracy
- Zasady pracy ergonomicznej w odniesieniu do pacjenta
- Zastosowanie zasad ergonomii wobec zespołu stomatologicznego
- Zasady organizacji pracy w gabinecie ortodontycznym

3 - Wymagane umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że po ukończeniu specjalizacji lekarz wykaże się umiejętnością:

- zbierania ukierunkowanego wywiadu,

- oceny wieku rozwojowego,
- wykonania badania klinicznego,
- wykonania wysokiej jakości wycisków oraz dokumentacji fotograficznej,
- ustalenia zgryzu nawykowego centralnego,
- oceny jakości dokumentacji (modeli, fotografii, zdjęć rentgenowskich)
- postawienia diagnozy na podstawie wywiadu, badania pacjenta, modeli, fotografii, radiogramów, cefalogramów
- zdefiniowania celu leczenia,
- ustalenia planu leczenia, sekwencji etapów leczenia, wyboru metody,
- przewidywania długoterminowych wyników leczenia (analiza wzrostu),
- przewidywania jatrogennych skutków leczenia,
- sporządzania indeksu potrzeb leczniczych,
- leczenia czynnościowych i szkieletowych wad narządu żucia (do przednich i dotylnych, poprzecznych i pionowych w różnych okresach rozwojowych),
- leczenia nieprawidłowości zębowych (zaburzenia budowy morfologicznej zębów, umiejscowienia, czasu i kolejności wyrzynania),
- stosowania różnych technik - aparatów mechanicznych i czynnościowych (ortopedia czynnościowa),
- aparaty wewnątrzustne i zewnątrzustne, stałe i zdejmowane.

4 - Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Specjalizującym się lekarzom zaliczane będzie uczestniczenie tylko w tych kursach specjalizacyjnych, które uzyskały pozytywną opinię konsultanta krajowego i zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP **Listę kursów specjalizacyjnych i podmiotów prowadzących kursy objęte programem specjalizacji**, która jest podawana corocznie na stronie internetowej CMKP (www.cmkp.edu.pl)

Lekarz uczestniczy w kursach specjalizacyjnych w czasie odbywania staży kierunkowych.

1) Kurs wprowadzający - Tytuł kursu: "Zarys ortodoncji – zasady i postępowanie kliniczne"

Specjalizujący się lekarz stomatolog uczestniczy w pierwszym roku kształcenia w kursie wprowadzającym. Po ukończeniu kursu wprowadzającego lekarz specjalizujący się w ortodoncji uzyskuje podstawową wiedzę niezbędną do rozpoczęcia pracy z pacjentem.

Kurs realizowany jest w trzech częściach. Obejmuje część teoretyczną i praktyczną. Stanowi wprowadzenie w zagadnienia współczesnej ortodoncji.

A. Część pierwsza: "Podstawy ortodoncji"

Treść kursu powinna obejmować:

- rozwój narządu żucia,
- badania pacjenta,
- diagnostykę szczękowo-ortopedyczną.

Czas trwania kursu: 3 tygodnie (15 dni, tj. 90 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

B. Część druga: "Wprowadzenie do leczenia wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych"

Treść kursu powinna obejmować:

- etiologię i patogenezę zaburzeń w obrębie narządu żucia,
- ogólną charakterystykę leczenia ortopedycznego,
- profilaktykę,
- epidemiologię,
- biostatystykę,
- ergonomię,
- etykę.

Czas trwania kursu: 3 tygodnie (15 dni, tj. 90 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

C. Część trzecia: "Praktyczne zasady leczenia ortodontycznego"

Treść kursu powinna obejmować:

- metody leczenia ortodontycznego,
- leczenie zespołowe zaburzeń narządu żucia,
- biomechanikę
- prowadzenie gabinetu ortodontycznego.

Czas trwania kursu: 6 tygodni (30 dni, tj. 180 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

Kursy specjalizacyjne doskonalące - obowiązkowe

2) Tytuł kursu: "Promocja zdrowia jamy ustnej"

Cel kursu: Specjalizujący się powinien umieć informować pacjenta o zachowaniu zdrowia narządu żucia, o czynnikach zagrożenia oraz sposobach zapobiegania nieprawidłowościom narządu żucia.

Treść kursu powinna obejmować:

- opanowanie umiejętności udzielania pomocy pacjentom w identyfikacji własnych problemów zdrowotnych,
- motywowanie pacjentów do podejmowania wyboru i decyzji sprzyjających zdrowiu jamy ustnej,

Program specjalizacji w ortodoncji dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

- nabycie umiejętności prowadzenia edukacji prozdrowotnej skierowanej do osób w różnym wieku i kobiet ciężarnych w zakresie profilaktyki nieprawidłowości zgryzowych,
- przekazywanie informacji niezbędnej do osobniczych działań zapobiegania wadom zgryzu,
- rozwijanie umiejętności pacjenta do realizacji zachowań prozdrowotnych i utrzymania zdrowia jamy ustnej,
- podkreślenie roli profilaktyki i zrozumienie istoty działań profilaktycznych w nieprawidłowościach narządu żucia.

Czas trwania kursu: 3 dni (15 godzin)

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

3) Tytuł kursu: "Postępowanie ortodontyczne w przypadkach chorób nowotworowych w obrębie narządu żucia"

Cel kursu: Kształcenie umiejętności rozpoznawania stanów przednowotworowych, umiejętności postępowania ortodontycznego w wielospecjalistycznym leczeniu pacjentów z chorobą nowotworową w obrębie głowy i szyi.

Treść kursu powinna obejmować:

- symptomatologię stanów przednowotworowych i nowotworów w obrębie narządu żucia,
- specyfikę leczenia ortodontycznego u pacjenta z nowotworem w obrębie jamy ustnej.

Czas trwania kursu: 3 dni (15 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry, kliniki, zakłady periodontologii i ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

Kursy specjalizacyjne doskonalące - do wyboru

Specjalizujący się lekarz powinien wziąć udział w co najmniej 2 kursach, a łączny czas trwania kształcenia na kursach specjalizacyjnych doskonalących powinien wynosić 40 godzin w ciągu czteroletniego programu specjalizacji.

4) Tytuł kursu: "Zagadnienia z genetyki i embriologii wad wrodzonych głowy i szyi"

Treść kursu powinna obejmować:

- ryzyko wad wrodzonych w rodzinach obciążonych,
- wpływ czynników genetycznych i środowiskowych na powstawanie wad
- rozwój wewnątrzłonowy głowy i szyi.

Czas trwania kursu: 3 dni (15 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: Kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

5) Tytuł kursu: "Fizjologia i patologia układu nerwowego i mięśniowego narządu żucia"

Treść kursu powinna obejmować:

- fizjologię narządu żucia,
- badanie czynnościowe kliniczne.

Czas trwania kursu: 2 dni (10 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

6) Tytuł kursu: "Przemiany tkankowe"

Treść kursu powinna obejmować:

- podstawy biomechaniki leczenia czynnościowego i mechanicznego - zmiany w obrębie tkanek miękkich, przyzębia, kości i stawu skroniowo-żuchwowego pod wpływem sił ortodontycznych,
- ustalanie zgryzów konstrukcyjnych w zaburzeniach czynnościowych w zależności od okresu rozwojowego.

Czas trwania kursu: 5 dni (25 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

7) Tytuł kursu: "Biomechanika w ortodoncji"

Treść kursu powinna obejmować:

- elementy materiałoznawstwa,
- podział sił, źródła sił,
- obliczanie i wybór sił optymalnych w leczeniu ortodontycznym,
- następstwa niewłaściwego stosowania sił sub- i ponadoptymalnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (25 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu

8) Tytuł kursu: "Analiza zdjęć rentgenowskich i cefalometria"

Treść kursu powinna obejmować:

- ocenę wieku zębowego,

- ocenę stawów skroniowo-żuchwowych,
- zaburzenia morfologii zębów,
- metody analizy i interpretacji cefalometrycznej.

Czas trwania kursu: 4 dni (20 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu

9) Tytuł kursu: "Zespołowe leczenie wad narządu żucia"

Treść kursu powinna obejmować:

- wielospecjalistyczne leczenie wad narządu żucia - zasady prowadzenia,
- aspekty postępowania ortodontycznego w wielospecjalistycznym leczeniu wad rozwojowych,
- klasyfikację wad wrodzonych narządu żucia.

Czas trwania kursu: 2 dni (10 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych.

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

10) Tytuł kursu: "Aparaty stałe i zdejmowane"

Treść kursu powinna obejmować:

- wskazania,
- zasady konstrukcji,
- sposoby aktywacji,
- kontrolę przebiegu leczenia.

Czas trwania kursu: 5 dni (25 godzin)

Miejsce kształcenia: katedry i zakłady ortodoncji akademii medycznych, Collegium Medicum UJ, uniwersytetów medycznych

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu

11) Tytuł kursu: "Zagadnienia prawne związane z prowadzeniem specjalistycznej opieki ortodontycznej"

Treść kursu powinna obejmować:

- prawo wykonywania zawodu – kwalifikacje zawodowe lekarza,
- zasady zarządzania, organizacji pracy w specjalistycznym gabinecie,
- rynek usług medycznych,
- zasady zawierania umów z pacjentami, personelem, z kasami chorych.

Czas trwania kursu: 2 dni (10 godzin)

Forma zaliczenia: kolokwium z wiedzy objętej programem przeprowadzone przez kierownika kursu.

b) Staże kierunkowe

Uwaga: Kodem A oznaczone są zabiegi lub procedury medyczne wykonywane samodzielnie, kodem B oznaczone są zabiegi lub procedury medyczne wykonywane z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji lub lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego, kodem C oznaczone są zabiegi, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta, kodem D oznaczone są zabiegi, w których lekarz uczestniczy jako druga lub trzecia asysta.

1) Staż specjalizacyjny podstawowy w ortodoncji

Uwaga: wszystkie zabiegi i procedury w zakresie stażu specjalizacyjnego, podstawowego w ortodoncji lekarz stomatolog wykonuje samodzielnie (kod A).

Program stażu:

a) Zakres wiedzy teoretycznej

- umiejętności korzystania ze współczesnego piśmiennictwa i wykorzystania wiedzy do rozwiązywania trudnych problemów klinicznych,
- promocja zdrowia narządów jamy ustnej,
- współczesna profilaktyka szczękowo-ortopedyczna (ortodontyczna),
- rozwój biologiczny dzieci i młodzieży – genetyczne podstawy rozwoju i jego modyfikacje środowiskowe,
- diagnostyka ortodontyczna (szczękowo-ortopedyczna),
- planowanie leczenia,
- mechaniczne (czynne) aparaty zdejmowane – aparaty płytowe – zasady konstrukcji, wskazania,
- leczenie stałymi aparatami grubo- i cienkołukowymi, pełnymi i segmentowymi, zewnątrzustnymi i wewnątrzustnymi z uwzględnieniem techniki językowej (np. techniki Edgewise, Straight-wire, Begga, bioprogresywne Rickettsa). Zasady konstrukcji aparatów, wskazania,
- zasady leczenia dorosłych,
- współdziałanie ortodonta w wielospecjalistycznym leczeniu narządu żucia.

b) Wymagane umiejętności praktyczne

Część kliniczna:

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu specjalizacyjnego wykaże się umiejętnością:

- przeprowadzenia ortodontycznego badania podmiotowego i przedmiotowego pacjenta,
- wykonania i właściwej interpretacji badań dodatkowych,
- diagnozowania zaburzeń zębowych i twarzowo-szczękowo-zgryzowych,
- wyboru i stosowania metod profilaktycznych,

- planowania leczenia zaburzeń zębowych i twarzowo-szczękowo-zgryzowych z uwzględnieniem prognozy wzrostu,
- projektowania aparatów ortodontycznych i ortopedycznych,
- leczenia nieprawidłowości zębowych,
- leczenia czynnościowych i szkieletowych wad narządu żucia (dopřednich, dotylnych, poprzecznych i pionowych) w różnych okresach rozwojowych i u dorosłych.

Część laboratoryjna

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu specjalizacyjnego wykaże się umiejętnością:

- wykonania modeli ortodontycznych,
- wykonania aparatu Schwarza i oddania go pacjentowi (łuk wargowy, kłamry Adamsa, śruba, powierzchnia nagryzowa),
- modelowania nakładki nazębnej z równią,
- dogięcia pętli T na leczniczym drucie stalowym – w szczęce i w zuchwie
- dostosowania łuku idealnego w technice Straight-wire dla szczęki i zuchwy,
- wymodelowania łuku podniebiennego.

c) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu ortodoncji, które lekarz stomatolog zobowiązany jest wykonać w czasie stażu

Minimalna liczba procedur ortodontycznych: lekarz powinien rozpocząć leczenie 100 pacjentów i zakończyć dobrze udokumentowane leczenie 50 pacjentów.

Gromadzenie dokumentacji:

- opracowanie karty pacjenta – diagnoza, plan leczenia 100 pacjentów,
- wyciski – 100 pacjentów,
- zgryz orientacyjny – 100 pacjentów,
- analiza cefalometryczna – 100 pacjentów,
- analiza ortoradiogramów – 100 pacjentów,
- analiza fotografii twarzy i wewnątrzustnych – 100 pacjentów,
- zaplanowanie leczenia ortodontycznego – 100 pacjentów.

Leczenie aparatami zdejmowanymi:

- zaprojektowanie aparatów zdejmowanych – 25 pacjentów,
- ustalenie zgryzu konstrukcyjnego (roboczego) – 15 pacjentów,
- opracowanie płaszczyzn w aparatach czynnościowych – 15 pacjentów,
- aktywowanie elementów w aparatach zdejmowanych – 500 zabiegów.

Leczenie aparatami stałymi

- separowanie zębów – 25 pacjentów,
- cementowanie pierścieni - 25 pacjentów,
- leczenie stałym aparatem częściowym (w tym rozsuwanie szwu podniebiennego) – 10 pacjentów,
- stosowanie wyciągów zewnątrzustnych (w tym maski twarzowej) – 15 pacjentów,
- leczenie pełnym aparatem stałym – 20 pacjentów,

Program specjalizacji w ortodoncji dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

- śródoperacyjne naklejanie zamków na odsłaniane chirurgicznie zęby zatrzymane – 2 pacjentów.

Obserwacje rozwoju zgryzu i zabiegi profilaktyczne

- opiółowanie guzków zębów – 20 pacjentów,
- zalecenie i kontrola mioterapii – 20 pacjentów,
- sterowanie procesem wymiany uzębienia – 20 pacjentów.

Czas trwania stażu: 124 tygodnie (28,5 miesięcy)

Miejsce stażu: jednostka organizacyjna wpisana na listę ministra zdrowia uprawniona do prowadzenia specjalizacji

Forma zaliczenia stażu specjalizacyjnego podstawowego (u kierownika specjalizacji):

- kolokwia z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem samodzielnego wykonania przez lekarza zabiegów wymienionych w programie stażu.

2) Staż kierunkowy w chirurgii szczękowo-twarzowej

Program stażu

a) Zakres wiedzy teoretycznej:

- postępowanie w urazach twarzowej części czaszki,
- postępowanie w przypadku wad szkieletowych.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej, w których lekarz specjalizujący się w ortodoncji zobowiązany jest uczestniczyć w czasie stażu:

- asystowanie przy zabiegach u pacjentów po urazach – 2 zabiegi (kod D),
- uczestniczenie w zabiegach chirurgicznych leczenie nowotworów – 2 zabiegi (kod D),
- uczestniczenie w zabiegach operacyjnych wad szkieletowych narządu żucia – 2 zabiegi (kod D),
- wszczepy kości do wyrostka zębodołowego w rozszczepach – 2 zabiegi (kod D).

Czas trwania stażu: 3 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowane jednostki uprawnione do prowadzenia specjalizacji

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz uczestniczył w zabiegach wymienionych w programie stażu.

3) Staż kierunkowy w stomatologii dziecięcej

Program stażu:

a) Zakres wiedzy teoretycznej:

- profilaktyka próchnicy – metody,
- rozwój zęba,
- zaburzenia rozwojowe zębów (wady szkliwa i zębiny),
- resorpcja fizjologiczna i patologiczna,
- postępowanie w chorobach miążgi zębów mlecznych i niedojrzałych stałych,

- postępowanie z zębami po urazach,
- wskazania do usuwania zębów mlecznych i niedojrzałych stałych,
- bezpieczne metody kontroli bólu i strachu wykorzystywane podczas leczenia stomatologicznego dzieci.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu stomatologii dziecięcej, które lekarz specjalizujący się w ortodoncji zobowiązany jest wykonać w czasie stażu:

- zabiegi profilaktyczne w zapobieganiu próchnicy – 10 zabiegów (kod A),
- postępowanie lecznicze u dzieci nadpobudliwych – 5 zabiegów (kod A),
- postępowanie u dzieci po urazach twardych tkanek zębów – 5 zabiegów (kod A),
- szczotkowanie i kontrola prawidłowego oczyszczania zębów – 10 zabiegów (kod A),
- wyleczenie próchnicy niepowikłanej w zębach mlecznych – 5 zabiegów (kod A),
- wyleczenie próchnicy niepowikłanej w stałych zębach niedojrzałych – 3 zabiegów (kod A).

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowane jednostki uprawnione do prowadzenia specjalizacji

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwia z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz samodzielnie wykonał zabiegi wymienione w programie stażu.

4) Staż kierunkowy w periodontologii

Program stażu

a) Zakres wiedzy teoretycznej:

- sposoby badania, klasyfikacja oraz diagnozowanie chorób przyzębia (badanie kliniczne oraz radiologiczne),
- choroby błon śluzowych,
- rozpoznanie stanów przednowotworowych,
- objawy dermatologiczne na błonie śluzowej jamy ustnej,
- farmakologiczne leczenie chorób przyzębia,
- ocena przeszkód zwarciovych,
- zabiegi chirurgiczne na przyzębiu.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu periodontologii, które lekarz specjalizujący się w ortodoncji zobowiązany jest wykonać samodzielnie lub w których powinien uczestniczyć w czasie stażu:

- samodzielne przygotowanie pacjenta do leczenia ortodontycznego (skaling) – 10 zabiegów (kod A),
- korekta przeszkód zwarciovych – 10 zabiegów (kod A),
- uczestniczenie w zabiegu chirurgicznym na przyzębiu – 3 zabiegi (kod C).

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowane jednostki uprawnione do prowadzenia specjalizacji

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwia z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz samodzielnie wykonał zabiegi wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonaniu (zgodnie z oznaczeniami).

5) Staż kierunkowy w chirurgii plastycznej

Program stażu

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością zasad:

- współpracy lekarza ortodonta z chirurgiem plastycznym w leczeniu wad wrodzonych głowy i szyi,
- kompleksowej opieki nad dziećmi z rozszczepami – standardy klinicznego postępowania.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu chirurgii plastycznej, w których lekarz stomatolog specjalizujący się w ortodoncji zobowiązany jest uczestniczyć:

- operacje wad wrodzonych – 2 zabiegi (kod D),
- przeszczep kości do wyrostka zębodołowego u pacjentów z rozszczepami – 1 zabieg (kod D),
- operacje rozszczepu podniebienia pierwotnego i wtórnego – 2 zabiegi (kod D).

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane w ramach programu Ministerstwa Zdrowia opieki nad dziećmi z rozszczepami.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz uczestniczył w zabiegach wymienionych w programie stażu.

6) Staż kierunkowy w ortodontycznej poradni rozszczepowej

Program stażu

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością:

- kompleksowej opieki nad dziećmi z udziałem ortodonta, logopedy i psychologa,
- terminów i kolejności procedur leczniczych,
- specyfiki leczenia ortopedycznego i ortodontycznego dzieci z rozszczepem.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu leczenia dzieci z rozszczepami, które lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać:

- wyciski u dziecka przed operacją zamknięcia podniebienia – 1 zabieg (kod B),
- wyciski u pacjentów po operacji rozszczepu – 10 zabiegów (kod A),
- planowanie leczenia ortodontycznego i ortopedycznego u dzieci z rozszczepem – 10 (kod B),
- dostosowanie aparatu do zdejmowania – 5 (kod A),

- postępowanie w przypadkach uszkodzeń aparatów stałych – 1 (kod A).

Czas trwania stażu: 3 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane w ramach programu Ministerstwa Zdrowia opieki nad dziećmi z rozszczepami.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz wykonał samodzielnie lub pod nadzorem (zgodnie z oznaczeniami) zabiegi wymienione w programie stażu.

7) Staż kierunkowy w radiologii stomatologicznej

Program stażu:

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością:

- zasad wykonania zdjęć i oceny ich jakości,
- diagnostyki radiologicznej,
- wyboru rodzaju zdjęcia w wybranych przypadkach,
- ochrony radiologicznej,
- nowoczesnych metod radiologicznych (RM i tomografii komputerowej).

b) Rodzaj i liczba badań z zakresu radiologii stomatologicznej, które lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać w czasie stażu kierunkowego:

- asystowanie przy wykonywaniu badań radiologicznych: pantomogramu 1 badanie (kod D),
- zdjęcia bocznej głowy 1 badanie (kod D),
- radiowizjografii 1 badanie (kod D),
- wykonanie zdjęcia przylegającego – 5 badań (kod B).

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane uprawnione do prowadzenia specjalizacji.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz wykonał lub uczestniczył w wykonaniu (zgodnie z oznaczeniami) zabiegów wymienionych w programie stażu.

8) Staż kierunkowy w zakresie foniatry i logopedii

Program stażu:

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością:

- fizjologii i patologii słuchu i mowy w aspekcie rozwojowym,
- metod badań foniatrycznych i logopedycznych.

b) Rodzaj i liczba zabiegów z zakresu foniatry i logopedii, które lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać w czasie stażu kierunkowego:

- uczestniczenie w badaniu słuchu i narządu mowy – 10 (kod C),
- logopedyczna reedukacja mowy – 10 (kod B),
- ocena zaburzeń mowy i artykulacji u pacjentów z wadami zgryzu i z rozszczepami – 10 (kod B).

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane w ramach programu Ministerstwa Zdrowia opieki nad dziećmi z rozszczepami lub jednostki akredytowane uprawnione do prowadzenia specjalizacji.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz wykonał lub uczestniczył w wykonaniu (zgodnie z oznaczeniami) zabiegów wymienionych w programie stażu.

9) Staż kierunkowy w zakresie dermatologii

Program stażu

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością:

- objawów skórnych w przypadku chorób ogólnych i wad rozwojowych,
- alergii,
- obrazu kolagenoz w jamie ustnej,
- obrazu chorób pęcherzowych,
- grzybic,
- zasad ochrony pacjenta i lekarza przed zakażeniami w gabinecie ortodontycznym.

b) Rodzaj i liczba badań z zakresu dermatologii, które lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać lub w których ma uczestniczyć (zgodnie z oznaczeniami) w czasie stażu kierunkowego:

- uczestniczenie w badaniu i diagnozowaniu chorób skóry – 5 badań (kod C),
- skórne testy diagnostyczne – 10 badań (kod C),
- ochrona lekarza i pacjenta w gabinecie ortodontycznym – 2 (kod A).

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane uprawnione do prowadzenia specjalizacji.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz wykonał lub uczestniczył w wykonaniu (zgodnie z oznaczeniami) zabiegów wymienionych w programie stażu.

10) Staż kierunkowy w pediatrii

Program stażu:

a) Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że lekarz stomatolog po ukończeniu stażu kierunkowego wykaże się znajomością:

- metod kontroli rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka,
- specyfiki okresów rozwojowych dziecka,
- relacji między wcześniactwem a rozwojem dziecka,
- infekcji górnych dróg oddechowych,
- przewlekłych chorób układowych,
- awitaminoz,
- chorób krwi,
- zaburzeń hormonalnych w wieku rozwojowym,
- wrodzonych wad rozwojowych.

b) Rodzaj i liczba procedur z zakresu pediatrii, które lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać samodzielnie w czasie stażu kierunkowego:

- ocena rozwoju dzieci – 5 (kod A),
- ocena wieku kostnego – 1 (kod A).

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: jednostki akredytowane uprawnione do prowadzenia specjalizacji.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- sprawdzenie umiejętności praktycznych z potwierdzeniem, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi wymienione w programie stażu.

c) Formy samokształcenia

Studiowanie piśmiennictwa

Specjalizujący się lekarz powinien pogłębiać wiedzę fachową korzystając z następujących źródeł:

Podręczniki

- 1) F. Łabiszewska-Jaruzelska – Ortopedia szczękowa, wyd III, WL PZWL, Warszawa, 1998
- 2) T.M. Graber, T. Rakosi, A.G. Petrovic – Aparaty czynnościowe w ortopedii szczękowo-twarzowej, Czelej, Lublin 2001.
- 3) G. Śmiech-Słomkowska, W. Rytłowa – Profilaktyka i wczesne leczenie ortodontyczne – wybrane zagadnienia, WL PZWL, Warszawa, 1999.
- 4) J.C. Bennet, R.P. McLaughlin – Mechanika leczenia ortodontycznego techniką łuku prostego, Czelej, Lublin, 2001.
- 5) J.C. Bennet, R.P. McLaughlin – Stałe aparaty ortodontyczne. Leczenie ortodontyczne techniką łuku prostego, Czelej, Lublin, 1999.
- 6) K.G. Isaacson, J.K. Williams – Wprowadzenie do aparatów stałych, Kwintesencja, Warszawa, 1994.

Program specjalizacji w ortodoncji dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

- 7) E. Witt, M. Gehrke, A. Komorowska – Wykonanie aparatów zdejmowanych, Kwintesencja, Warszawa, 1999.
- 8) D. Segner, A. Hasund – Indywidualna kefalometria, Med Tour Press International, Warszawa, 1996.
- 9) G.P.F. Schmuth, E.A. Holtgrave, D. Drescher – Ortodoncja praktyczna, Czelej, Lublin, 1997.
- 10) W.P. Proffit, H.W. Fields – Ortodoncja współczesna, Czelej, Lublin, 2002.
- 11) B. Kahl-Nieke – Wprowadzenie do ortodoncji, Urban Partner, Wrocław, 1991.
- 12) A. Richardson – Wczesne leczenie ortodontyczne, Sanmedica, Warszawa, 1997.
- 13) A. Komorowska – diagnostyka ortodontyczna (ortopedyczno-szczękowa), cz I, Skrypt, Akademia Medyczna, Lublin, 1982.
- 14) J.A. McNamara Jr., W.L. Brudon – Orthodontics and dentofacial orthopedics, Needham Press, Ann Arbor, Michigan, 2001.
- 15) Z. Jańczuk i wsp. Gabinet ortodontyczny w praktyce. Kompendium fachowej wiedzy dla lekarza stomatologa. Verlag Dashöfer, Warszawa, 2001.
- 16) M. Szpringer-Nodzak, Stomatologia wieku rozwojowego, wyd. III, WL PZWL, Warszawa 1999.

Czasopisma:

- 1) Czasopismo Stomatologiczne
- 2) Ortopedia Szczękowa i Ortodoncja
- 3) Ortodoncja Współczesna
- 4) American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics
- 5) European Journal of Orthodontics

Uczestniczenie w działalności towarzystw naukowych

Specjalizujący się lekarz stomatolog powinien uczestniczyć w konferencjach, zjazdach, seminariach naukowych organizowanych przez:

- Sekcję Ortopedii Szczękowej (Ortodoncji) PTS
- Polskie Towarzystwo Ortodontyczne (PTO)
- Europejskie Towarzystwo Ortodontyczne (EOS)
- Światową Federację Ortodontów (WFO)

Przygotowanie publikacji

Lekarz stomatolog specjalizujący się w ortodoncji ma obowiązek przygotowania pracy poglądowej i jednej pracy kazuistycznej lub badawczej z zakresu ortodoncji (ortopedii szczękowej) oraz do opublikowania w formie artykułu lub referatu wygłoszonego podczas posiedzenia towarzystwa naukowego.

d) Pełnienie dyżurów lekarskich

Nie przewiduje się pełnienia dyżurów przez specjalizujących się w ortodoncji.

5 - Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych – podsumowanie

a) Kolokwia

Specjalizujący się lekarz stomatolog zdaje kolokwia po zakończeniu każdego kursu (w przypadku kursu wprowadzającego - *Zarys ortodoncji – zasady i postępowanie kliniczne* – po każdej jego części).

Program specjalizacji w ortodoncji dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej

Postępy wiedzy podczas podstawowego stażu specjalizacyjnego z ortodoncji są sprawdzane przez kierownika specjalizacji.

- 1) Kolokwium: Rozwój i wzrost głowy, twarzy, narządów jamy ustnej
- 2) Kolokwium: Badania dodatkowe w ortodoncji
- 3) Kolokwium: Diagnostyka
- 4) Kolokwium: Profilaktyka
- 5) Kolokwium: Wczesne leczenie
- 6) Kolokwium: Leczenie w okresie dojrzewania
- 7) Kolokwium: Techniki leczenia
- 8) Kolokwium: Materiałoznawstwo
- 9) Kolokwium: Rola ortodonta w leczeniu wielospecjalistycznym

Każdy staż kierunkowy kończy się kolokwium z zakresu wiedzy ujętej w programie zaliczanym u kierownika stażu:

1. Kolokwium po stażu z chirurgii szczękowo-twarzowej
2. Kolokwium po stażu z periodontologii
3. Kolokwium po stażu ze stomatologii dziecięcej
4. Kolokwium po stażu z chirurgii plastycznej
5. Kolokwium po stażu w ortodontycznej poradni rozszczepowej
6. Kolokwium po stażu z radiologii stomatologicznej
7. Kolokwium po stażu z foniatry i logopedii
8. Kolokwium po stażu z dermatologii
9. Kolokwium po stażu z pediatrii

b) Sprawdzenie umiejętności praktycznych

Lekarz specjalizujący się w ortodoncji zobowiązany jest do prowadzenia rejestru wykonywanych procedur. Wpisy do rejestru powinny być potwierdzane przez kierownika specjalizacji na bieżąco. Rejestr jest niezbędnym dokumentem przy dopuszczeniu do egzaminu.

Specjalizujący się lekarz stomatolog zalicza sprawdzian umiejętności praktycznych po każdym stażu kierunkowym. Potwierdzeniem zaliczenia jest lista zabiegów wykonanych podczas stażu (zgodnie z programem – patrz *Stáže kierunkowe*) podpisana przez kierownika stażu.

c) Ocena przygotowanej publikacji

Oceny pracy pogładowej i kazuistycznej dokonuje kierownik specjalizacji.

6 - Czas trwania specjalizacji

Czas trwania specjalizacji w ortodoncji dla lekarzy stomatologów posiadających specjalizację II lub tytuł specjalisty w innej specjalności stomatologicznej wynosi 3 lata: (staże 148 tygodni, w tym kursy 21 tygodni) i urlopy 8 tygodni.

7 - Państwowy Egzamin Specjalizacyjny

Studia specjalizacyjne z ortodoncji kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym złożonym z części teoretycznych i części praktycznej.

Poszczególne części egzaminu w kolejności ich składania:

- 1) Egzamin testowy z tematów zawartych w programie specjalizacji
- 2) Egzamin praktyczny
 - > Praca przy pacjencie
 - > Prezentacja samodzielnie wyleczonych 5 pacjentów z pełną dokumentacją przed i po leczeniu
- 3) Egzamin ustny w formie odpowiedzi na 5 pytań z zakresu wiedzy zawartej w programie specjalizacji.

8 – Ewaluacja programu studiów specjalizacyjnych

Począwszy od 2001 roku program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w ortodoncji, jest dostępna na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl